

UZASADNIENIE

Pozwem wniesionym 15 grudnia 2014 r. (k. 2 i nast.), po sprecyzowaniu żądania pismem procesowym z 17 marca 2015 r. (k. 53 i nast.) oraz na rozprawie 23 maja 2018 r. (k. 525, 527), powódki A. J. oraz M. S. domagały się zasądzenia solidarnie od pozwanych J. J. oraz M. B. (wcześniej M.) kwoty 98.951,69 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od wniesienia pozwu oraz kosztami procesu.

Wyjaśniły, że dochodzą od pozwanych odszkodowania na podstawie art. 299 k.s.h., jako członków zarządu Budownictwo (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w D.. Roszczenie wobec tej spółki opierały na fakturach VAT wystawionych w okresie od marca do sierpnia 2010 r., czyli w czasie, gdy pozwani pełnili w spółce funkcje członków zarządu. Wyrokiem z 21 lutego 2013 r. Sąd Rejonowy w Koszalinie (sygn. akt I C 2509/12) zasądził od tej spółki na rzecz powódek 68.159,33 zł wraz z odsetkami ustawowymi od 17 kwietnia 2012 r. oraz kosztami procesu 7.025 zł. Następnie 25 marca 2013 r. nadał temu wyrokowi klauzulę wykonalności. Na podstawie tego tytułu wykonawczego usiływały wyegzekwować zasądzone kwoty, jednak postanowieniem z 12 czerwca 2013 r. Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Koszalinie G. M. umorzył postępowanie egzekucyjne (sygn. akt KM 532/13) z uwagi na bezskuteczność egzekucji. W postępowaniu egzekucyjnym poniosły koszty w kwocie 171,16 zł. Pismem z 4 kwietnia 2013 r. wezwały pozwanych do zapłaty, jednak wezwanie okazało się bezskuteczne. Wyjaśniły, że na dochodzoną kwotę składa się należność główna (68.159,33 zł), odsetki od 17 kwietnia 2012 r. do 15 grudnia 2014 r. (23.596,20 zł), koszty procesu (7.025 zł) oraz koszty egzekucji (171 zł).

Pozwany J. J. w odpowiedzi na pozew (k. 167 i nast.) wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie od powódek kosztów procesu.

Zarzucał, że skoro w wyroku zasądającym od Budownictwo (...) sp. z o.o. zasądzono odsetki od 17 kwietnia 2012 r., to przynajmniej część roszczenia (kosztów procesu i odsetek) powstała po odwołaniu pozwanego z funkcji członka zarządu. Zwrócił również uwagę, że nie działał praktycznie w imieniu spółki, nie wykonywał istotnych czynności zarządzających i dlatego nie może ponosić odpowiedzialności za zobowiązania spółki. Nie przyczynił się do powstania jakiegokolwiek zobowiązania spółki. Ponadto podniósł, że powództwo jest przedwczesne, ponieważ w innej sprawie sądowej spółka dochodzi od powódek zapłaty wynagrodzenia za odebrane prace budowlane w kwocie 292.855,20 zł wraz z odsetkami. To właśnie brak zapłaty m.in. tego wynagrodzenia spowodował pogorszenie się sytuacji finansowej spółki.

Pozwana M. B. w odpowiedzi na pozew (k. 173 i nast.) wniosła o oddalenie powództwa oraz zasądzenie od powódek kosztów procesu.

Zarzucała, że skoro w wyroku zasądającym od Budownictwo (...) sp. z o.o. zasądzono odsetki od 17 kwietnia 2012 r., to wierzytelność powódek powstała i stała się wymagalna 17 kwietnia 2012 r., więc po ponad roku od momentu, w którym pozwana przestała pełnić funkcję członka zarządu spółki. Podniosła, że w innej sprawie sądowej spółka dochodzi od powódek zapłaty wynagrodzenia za odebrane prace budowlane w kwocie 292.855,20 zł wraz z odsetkami. To właśnie brak zapłaty m.in. tego wynagrodzenia spowodował pogorszenie się sytuacji finansowej spółki.

W piśmie procesowym z 27 maja 2016 r. (k. 223 i nast.) pozwani podtrzymali swoje stanowisko, że wierzytelność powódek powstała w okresie, gdy nie byli członkami zarządu. Ponadto sformułowali zarzut, że żądanie powódek stanowi przejaw nadużycia prawa i jest sprzeczne z zasadami współżycia społecznego (art. 5 k.c.). Podnieśli, że w niniejszej sprawie powódki postąpiły sprzecznie z zasadą rzetelności i uczciwości, ponieważ nie uregulowały własnych zobowiązań wobec spółki, przez co spółka musiała ograniczyć swoją działalność i zaprzestać regulowania własnych zobowiązań. Podkreślili również, że w przypadku, gdyby powództwo spółki przeciwko powódkom okazałoby się uwzględnione, to zaistnieją podstawy do potrącenia przez spółkę wierzytelności powódek, której domagają się od pozwanych.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Wyrokiem z 21 lutego 2013 r. Sąd Rejonowy w Koszalinie (sygn. akt I C 2509/12) zasądził od Budownictwo (...) sp. z o.o. w D. solidarnie na rzecz powódek 68.159,33 zł wraz z odsetkami ustawowymi od 17 kwietnia 2012 r. oraz kosztami procesu w kwocie 7.025 zł, w tym 3.600 zł kosztów zastępstwa procesowego. Wyrok ten wydany został na skutek pozwu, w którym powódki domagały się zasądzenia ww. kwoty tytułem wykupionych zastępczo (tj. za pozwaną spółkę) materiałów i urządzeń. W uzasadnieniu pozwu wskazano, że strony łączyła umowa o roboty budowlane, zaś pozwany nie zrealizował złożonych uprzednio zamówień na materiały, wobec czego powódki zastępczo zapłaciły przedstawicielom handlowym należności za materiały, aby niedopuszczyć do zwłoki w przekazaniu mieszkań ich nabywcom. Powyższa kwota stanowiła sumę wartości faktur VAT, którymi powódki zostały obciążone w okresie od 10 marca do 26 sierpnia 2010 r. Przed wniesieniem pozwu powódki pismem z 11 września 2010 r. wezwały Budownictwo (...) sp. z o.o. do zapłaty kwoty 68.159,33 zł w terminie do 30 września 2010 r. Następnie pismem z 3 stycznia 2011 r. wezwały Budownictwo (...) sp. z o.o. do zapłaty kwoty 68.159,33 zł w terminie do 10 stycznia 2011 r. W pozwie, na skutek którego został wydany wyrok, powódki domagały się odsetek liczonych „od dnia wniesienia pozwu”, zaś pozew wniosły 17 kwietnia 2012 r. poprzez nadanie przesyłki poleconej w placówce operatora Poczta Polska S.A.

Postanowieniem z 25 marca 2013 r. powyższy wyrok został zaopatrzony w klauzulę wykonalności. Na podstawie powyższego tytułu wykonawczego powódki zainicjowały przeciwko Budownictwo (...) sp. z o.o. w D. postępowanie egzekucyjne, które prowadził Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Koszalinie G. M. (sygn. akt KM 532/13).

Postępowanie egzekucyjne zostało umorzone postanowieniem z 13 czerwca 2013 r. ze względu na bezskuteczność egzekucji. Komornik sądowy orzekł, że koszty celowej egzekucji przysługującej powódkom od dłużnika wynoszą 171,16 zł.

Dowody:

- wyrok Sądu Rejonowego w Koszalinie z 21 lutego 2013 r., sygn. akt I C 2509/12 wraz z postanowieniem o nadaniu klauzuli wykonalności (k. 5-6);
- postanowienie o umorzeniu egzekucji (k. 8);
- wezwanie do zapłaty z 11 września 2010 r. z potwierdzeniem nadania (k. 19);
- pozew z 11 kwietnia 2012 r. wraz z załącznikami (k.20-30);
- pismo z 23 lipca 2015 r. (k. 122);
- dokumenty znajdujące się w załączonych aktach postępowania przed Sądem Rejonowym w Koszalinie, sygn. akt I C 2509/12: faktury VAT wraz z potwierdzeniami zapłaty i deklaracją zgodności (k. 78-90); wezwanie do zapłaty z potwierdzeniem nadania (k. 105-106).

Pismem z 4 kwietnia 2013 r. powódki wezwały każdego z pozwanych do zapłaty w terminie do 11 kwietnia 2013 r. kwoty 83.695,10 zł, w skład której wchodziła należność główna (68.159,33 zł), odsetki ustawowe na dzień 3 kwietnia 2013 r. (8.520,80 zł), koszty procesu (2.425 zł) oraz koszty zastępstwa procesowego (3.600 zł).

Wezwanie skierowane do pozwanego zostało doręczone 4 kwietnia 2013 r. żonie pozwanego – B. J., a wezwanie kierowane do pozwanej doręczono tego samego dnia matce pozwanej – S. M..

dowody:

- wezwania do zapłaty z 4 kwietnia 2013 r. wraz z potwierdzeniami nadania i potwierdzeniami odbioru (k. 9-14).

W Krajowym Rejestrze Sądowym wobec Budownictwo (...) sp. z o.o. w D. (obecnie (...) sp. z o.o. w K.) dokonano m.in. następujących wpisów:

- dnia 20 grudnia 2006 r. – wpisano jako prokurenta spółki (...),
- dnia 1 października 2008 r. – wpisano jako członków zarządu spółki oboje pozwanych, wykreślając jednocześnie poprzednich członków zarządu,
- dnia 3 marca 2011 r. – wykreślono pozwaną jako członka zarządu spółki, wpisując jednocześnie jako członka zarządu W. B. oraz wykreślając go jako prokurenta spółki,
- dnia 7 stycznia 2013 r. – wykreślono pozwanego jako członka zarządu spółki,
- dnia 20 stycznia 2016 r. – wpisano pozwaną jako członka zarządu spółki i wpisano W. B. jako prokurenta spółki (wpisu tego dokonano na podstawie uchwał nadzwyczajnego zgromadzenia wspólników z 27 grudnia 2015 r.)
- dnia 3 czerwca 2016 r. – wykreślono pozwaną jako członka zarządu spółki.

dowody:

- odpis pełny z (...) sp. z o.o. w K. (k. 15-18);
- informacja odpowiadająca aktualnemu odpisowi z (...) sp. z o.o. w K. (k. 274-282);
- informacja odpowiadająca aktualnemu odpisowi z (...) sp. z o.o. w K. (k. 319-326);
- odpis pełny z (...) sp. z o.o. w K. (k. 438-441);
- pismo z 27 grudnia 2015 r. z załącznikiem (k. 513-514);
- uchwała zwyczajnego zgromadzenia wspólników z 30 czerwca 2017 r. (k. 515).

Pozwany w okresie pełnienia funkcji członka zarządu nie zajmował się i nie interesował działalnością spółki, nie reprezentował faktycznie spółki. Nie miał wiedzy o sytuacji finansowej i gospodarczej spółki, nie interesował się dokumentacją spółki, w tym sprawozdaniami finansowymi.

Dowody:

- zeznania świadka W. B. (k. 283-286);
- wezwanie do zapłaty z 30 kwietnia 2010 r. (k. 329).

Budownictwo (...) sp. z o.o. w D. popadło w trudności finansowe.

Wyrokiem z 19 grudnia 2011 r. Sąd Okręgowy w Koszalinie (sygn. akt VI GC 91/10) zasądził od Budownictwo (...) sp. z o.o. w D. na rzecz (...) sp. z o.o. kwotę 225.690 zł z odsetkami ustawowymi od 67.572,89 zł od 31 grudnia 2009 r., od 123.663,11 zł od 29 marca 2010 r., a od 34.454 zł od 17 września 2010 r., jak również koszty procesu. (...) sp. z o.o. wezwała uprzednio Budownictwo (...) sp. z o.o. do zapłaty pismem z 30 kwietnia 2010 r. Pismo to tego samego dnia odebrał w imieniu spółki prokurent W. B..

Dnia 4 lutego 2013 r. wobec Budownictwo (...) sp. z o.o. dokonano w KRS wpisu informującego o zaległości podatkowej w kwocie 44.613,70 zł, ustalonej 26 lipca 2012 r. w sprawie (...) przez Naczelnika II Urzędu Skarbowego w K..

Ponadto swoich roszczeń wobec spółki dochodzili w postępowaniach egzekucyjnych (...) sp. z o.o. w P. oraz K. D..

dowody:

- zajęcia wierzytelności (k. 93-94);
- wezwanie (k. 95);
- zawiadomienie o wszczęciu egzekucji (k. 96);
- zeznania świadka W. B. (k. 283-286);
- wyrok Sądu Okręgowego w Koszalinie z 19 grudnia 2011 r., sygn. akt VI GC 91/10 (k. 327-328);
- wezwanie do zapłaty z 30 kwietnia 2010 r. (k. 329);
- odpis pełny z (...) sp. z o.o. w K. (k. 438-441).

Budownictwo (...) sp. z o.o. w D. ubiegła się o ogłoszenie wobec niej upadłości z możliwością zawarcia układu. Wniosek o ogłoszenie upadłości złożył prokurent spółki (...).

Postanowieniem z 11 czerwca 2012 r. Sąd Rejonowy w Koszalinie (sygn. akt VII GU 28/12) oddalił wniosek Budownictwo (...) sp. z o.o. w D. o ogłoszenie upadłości z możliwością zawarcia układu, wskazując, że majątek spółki jest obciążony w takim stopniu, że pozostały majątek nie wystarcza na zaspokojenie kosztów postępowania. W postępowaniu o ogłoszenie upadłości ustalono, że suma wierzytelności ujętych w spisie wyniosła 650.348,21 zł.

dowody:

- postanowienie Sądu Rejonowego w Koszalinie z 11 czerwca 2012 r., sygn. akt VII GU 28/12 (k. 69-71);
- zeznania świadka W. B. (k. 283-286).

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powództwo okazało się uzasadnione w przeważającej części.

Zgłoszone w niniejszej sprawie roszczenie powódki opierały na odpowiedzialności pozwanych jako członków zarządu Budownictwo (...) sp. z o.o. w D. (obecnie (...) sp. z o.o. w K.). Podstawą tego rodzaju roszczenia, jak trafnie wskazywały powódki w pozwie, był art. 299 § 1 k.s.h. Przepis ten stanowi, że jeżeli egzekucja przeciwko spółce okaże się bezskuteczna, członkowie zarządu odpowiadają solidarnie za jej zobowiązania (§ 1). Członek zarządu może się uwolnić od odpowiedzialności, o której mowa w § 1, jeżeli wykaze, że we właściwym czasie zgłoszono wniosek o ogłoszenie upadłości lub wszczęto postępowanie układowe, albo że niezgłoszenie wniosku o ogłoszenie upadłości oraz niewszczęcie postępowania układowego nastąpiło nie z jego winy, albo że pomimo niezgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości oraz niewszczęcia postępowania układowego wierzyciel nie poniósł szkody (§ 2).

W sprawie dotyczącej odpowiedzialności członków zarządu na powódzie spoczywa, zgodnie z art. 6 k.c., ciężar udowodnienia, że powód posiada wobec określonej spółki wierzytelność, jak również, iż egzekucja tej wierzytelności okazała się bezskuteczna. Ponadto powód winien wykazać, że pozwany pełnił funkcję członka zarządu w momencie powstania tej wierzytelności. Na pozwanym spoczywa zaś ciężar udowodnienia okoliczności wyłączających jego odpowiedzialność, określonych w art. 299 § 2 k.s.h.

W niniejszej sprawie znaczna część okoliczności faktycznych nie miała charakteru spornego. Pozwani nie negowali istnienia wierzytelności powódek wobec spółki (której istnienie powódki wykazały prawomocnym wyrokiem sądowym), ani tego, że powódki prowadziły wobec spółki egzekucję, która okazała się bezskuteczna (na tę okoliczność powódki przedłożyły postanowienie o umorzeniu postępowania egzekucyjnego wobec bezskuteczności egzekucji). Zaznaczyć w tym miejscu należy, że bezskuteczność egzekucji wobec spółki może być wykazana za pomocą różnego

rodzaju dowodów, z których jedynie ma wynikać, że spółka nie ma majątku pozwalającego na zaspokojenie wierzyciela pozywającego członków zarządu (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 8 grudnia 2006 r., sygn. akt V CSK 319/06, LEX).

Sporne okoliczności faktyczne podlegały weryfikacji w postępowaniu dowodowym. Postępowanie dowodowe uwzględniało dowody z dokumentów, w tym również niektórych dokumentów znajdujących się załączonych aktach postępowania przed Sądem Rejonowym w Koszalinie (sygn. akt I C 2509/125), a także zeznania świadka W. B.. Zgromadzone w aktach dokumenty były wiarygodne; strony nie kwestionowały ich autentyczności. W konsekwencji zostały uwzględnione przy wyjaśnianiu spornych okoliczności sprawy. Nie było też podstaw do odmówienia wiarygodności zeznaniom świadka W. B..

Za nieistotne dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy uznać należało niektóre ze zgromadzonych w niniejszej sprawie dokumentów, w tym m.in. wydruk z Centralnej Bazy Danych Ksiąg Wieczystych (k. 72-73) oraz informacji odpowiadającej aktualnemu odpisowi z KRS spółek (...) sp. z o.o. e K. (k. 74-79). Ustalenia, jaki jest majątek dłużników, a także, czy pełnią funkcje członków zarządu w innych spółkach są irrelewantne z punktu widzenia przesłanek odpowiedzialności pozwanych (art. 299 § 1 k.s.h.) oraz przesłanek uwalniających ich od odpowiedzialności (art. 299 § 2 k.s.h.).

Z tych samych względów oddalone zostały również wnioski dowodowe pozwanych zgłoszone w piśmie procesowym z 27 maja 2016 r. (k. 223 i nast.), z tym zastrzeżeniem, że ostatecznie postanowienie dowodowe w tym zakresie (wydane podczas rozprawy 16 września 2016 r.) zostało zmienione (podczas rozprawy 23 maja 2018 r.) w tym zakresie, że dopuszczony został dowód z informacji odpowiadającej aktualnemu wydrukowi z (...) sp. z o.o. w K. (k. 274 i nast.). Pozostałe dowody jednak nie były istotne dla rozstrzygnięcia. Fakt, że pomiędzy spółką a powódkami toczyły lub toczą się równoległe postępowania o zapłatę, jak również prowadzenie postępowania karnego wobec W. B. nie ma wpływu na ocenę przesłanek odpowiedzialności pozwanych wobec powódek.

Argumentacja pozwanych, iż w przypadku uprawomocnienia się wyroku uwzględniającego powództwo główne i wzajemne w postępowaniu przed Sądem Okręgowym w Koszalinie (sygn. akt VI GC 41/13) wierzytelność powódek wobec Spółki (...) zostanie potrącona z wierzytelnością spółki, nie mógł odnieść oczekiwanego przez pozwanych skutku. Zgodnie z art. 316 § 1 k.p.c. sąd wydaje wyrok uwzględniając stan rzeczy istniejący w chwili zamknięcia rozprawy. Przyszłe, niepewne okoliczności nie stanowią podstawy faktycznej rozstrzygnięcia.

Pozwany J. J. nie stawił się na rozprawę w dniu 16.09.2016 r. wobec czego dowód z jego przesłuchania został pominięty. Odnośnie zaś pozwanej M. B. sąd miał na uwadze, iż okoliczności, jakie zgodnie z wnioskiem (k. 173) miały być przedmiotem dowodu z jej przesłuchania zostały bądź wyjaśnione za pomocą dowodu z dokumentów (okres sprawowania funkcji członka zarządu), bądź odnosiły się do ocen, nie zaś faktów (bezzasadność powództwa, brak odpowiedzialności za zobowiązania spółki). Z tych względów, biorąc pod uwagę subsydiarny charakter dowodu z przesłuchania stron (art. 299 k.s.h.), nie było podstaw do uwzględnienia także i tego wniosku dowodowego.

Przechodząc do oceny przesłanek odpowiedzialności pozwanych na gruncie art. 299 § 1 k.s.h. należało w pierwszej kolejności stwierdzić, że obydwójce pozwani w okresie powstania wierzytelności powódek wobec spółki, jak i wymagalności tej wierzytelności, pełnili funkcje członków zarządu.

Nietrafne okazało się twierdzenie pozwanych, że wierzytelność powódek leżąca u podstaw niniejszej sprawy stała się wymagalna w dniu 17 kwietnia 2012 r. Powódki już w pozwie, a także kolejnych pismach procesowych, wyjaśniały, że ich wierzytelność powstała w okresie od marca do sierpnia 2010 r. Wobec zarzutów pozwanych wyjaśniły, że odsetki zostały zasądzone od 17 kwietnia 2012 r. z uwagi na to, że w pozwie skierowanym przeciwko spółce (...) domagały się odsetek ustawowych od dnia wniesienia pozwu. Twierdzenie powódek okazało się prawdziwe. Zarówno z dokumentów złożonych w niniejszej sprawie, jak i dokumentów z załączonych akt postępowania o sygn. akt I C 2059/12, w szczególności faktur i poleceń przelewu wynika, że dochodzoną kwotę powódki wywodziły z zapłaty faktur wystawionych w okresie od marca do sierpnia 2010 r. Ponadto powódki jeszcze przed wniesieniem pozwu pismem z 11 września 2010 r. wezwały spółkę do zapłaty w terminie do 30 września 2010 r., a następnie pismem z 3 stycznia 2011 r. ponowiły wezwanie, wskazując na termin zapłaty do 10 stycznia 2011 r. Przyjąć w konsekwencji należało, że

wierzytelność powódek stała się wymagalna najpóźniej 30 września 2010 r., czyli po wezwaniu spółki do zapłaty (art. 455 k.c.).

Pozwani, jak wynika z materiału dowodowego, pozostawali członkami zarządu spółki w 2010 r. Z wpisów do KRS dokonanych wobec Budownictwo (...) sp. z o.o. w D. (później w K., a obecnie (...) sp. z o.o. w K.) wynika, że pozwani pełnili funkcje członków zarządu spółki od 1 października 2008 r. Pozwana, zgodnie z informacjami w KRS, została wykreślona jako członek zarządu 3 marca 2011 r., zaś pozwany dopiero 7 stycznia 2013 r. Tym samym w 2010 r., czyli wówczas, gdy wierzytelność wobec spółki powstała i stała się wymagalna, pozwani pozostawali członkami zarządu spółki.

Żaden ze zgromadzonych w sprawie dowodów nie pozwalał na dokonanie ustaleń co do odwołania pozwanych przed datą wykreślenia jej z KRS spółki. Wprawdzie świadek W. B. zeznał, że pozwana przestała być członkiem zarządu w 2010 r., jednak należy zwrócić uwagę, że świadek nie wskazał, w którym okresie roku miało to nastąpić. Świadek podał mianowicie, pytany o moment, w którym pozwana przestała być członkiem zarządu, „no w 2010 chyba przestała być”, przy czym akcent należy nałożyć na słowo „chyba”, które świadczy o braku pewności świadka, czy pozwana na pewno już w 2010 r. przestała pełnić funkcję członka zarządu. Jedynie ubocznie można zauważyć, że pozwana w późniejszym okresie (od 27.12.2015 r. do dnia 11.04.2016 r.) ponownie pełniła funkcję członka zarządu.

Powódki wykazały zatem przesłanki odpowiedzialności pozwanych określone w art. 299 § 1 k.s.h., tj. istnienie zobowiązania spółki (...), bezskuteczność egzekucji wobec spółki oraz sprawowanie funkcji członków zarządu przez pozwanych.

Pozwani nie wykazali zaś przesłanek egzoneracyjnych wymienionych w art. 299 § 2 k.s.h.

Pozwany J. J. kwestionował powództwo, powołując się na fakt, że jako członek zarządu faktycznie nie zajmował się sprawami spółki. Fakt, że pozwany nie zajmował się sprawami spółki, w szczególności nie interesował się sprawozdaniami finansowymi spółki, potwierdził świadek W. B.. Argument ten pozostawał jednak bez wpływu na ustalenie odpowiedzialności pozwanego. Jak słusznie przyjmuje się w orzecznictwie „odpowiedzialności członka zarządu nie uchyla umowa łącząca członków zarządu co do sposobu kierowania sprawami spółki, w szczególności ustalony umownie podział czynności”, ponieważ taka umowa ma znaczenie tylko wewnątrzorganizacyjne, a art. 299 k.s.h. chroni interes wierzycieli i ma charakter bezwzględnie obowiązujący. Nie może być pozbawiony skuteczności przez porozumienie wspólników. Jednocześnie podkreśla się, że „tylko taka sytuacja faktyczna, która rzeczywiście i obiektywnie uniemożliwia uczestniczenie w czynnościach zarządzania sprawami spółki może uzasadniać wniosek o istnieniu okoliczności przewidzianych § 2 tego artykułu, zwalniających członka zarządu od odpowiedzialności” (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 15 maja 2014 r., sygn. akt II CSK 446/13, L.). Innymi słowy, gdyby pozwany wykazał, że interesował się sprawami spółki, usiłował uzyskać informację o funkcjonowaniu spółki i jej sytuacji finansowej, lecz byłoby mu to uniemożliwiane, istniałyby podstawy uwolnienia się pozwanego od odpowiedzialności. W niniejszej sprawie pozwany jednak swoje stanowisko opierał nie tyle na niemożności uzyskania wiedzy o stanie majątkowym spółki, co na faktycznym zaniechaniu podejmowania jakichkolwiek kroków pozwalających na uzyskanie takiej wiedzy.

Bez znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy pozostawały zarzuty pozwanych co do tego, że wierzytelność spółki wobec powódek powstała z uwagi na niezapłacenie przez powódki należności wobec spółki (...) (dochodzonej następnie w sprawie VI GC 41/13). Przepis art. 299 § 1 k.s.h. statuuje odpowiedzialność członków zarządu za szkodę powstałą wskutek niezgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości, nie zaś powstałą wskutek braku zapłaty zobowiązań spółki. Okolicznością zwalniającą członka zarządu od odpowiedzialności w świetle art. 299 § 2 k.s.h. jest m.in. brak winy w niezgłoszeniu wniosku o ogłoszenie upadłości, nie zaś brak winy w braku zaspokojenia zobowiązania. Przyczyny powstania zadłużenia objętego tytułem wykonawczym wobec spółki (...) są zatem irrelevantne dla rozstrzygnięcia sprawy. Z tych względów zbędne było przeprowadzanie dowodu z dokumentów znajdujących się w aktach VI GC 41/13; wniosek pozwanych zgłoszony w piśmie z dnia 27.05.2016 r. zmierzał bowiem do wykazania przyczyn niezapłacenia przez spółkę należności powódek.

Trafnie pozwani podnosili, że w przypadku roszczenia opartego na art. 299 § 1 k.s.h. pozwany członek zarządu może zwalczać powództwo podnosząc zarzut nadużycia prawa, czyli czynienia użytku z prawa wbrew jego społeczno-gospodarczemu przeznaczeniu lub zasadom współzycia społecznego (art. 5 k.c.). Przepis art. 5 k.c., stanowiący klauzulę generalną odsyłającą do pewnych norm pozaprawnych, zakazuje każdemu takiego wykorzystywania prawa, które godziłoby w wartości akceptowane powszechnie w społeczeństwie, m.in. moralność czy uczciwość. Jego celem jest, aby prawo było stosowane z uwzględnieniem względów słuszności. Podkreślić jednak należy, że takie względy należy rozpatrywać pomiędzy stronami procesu. W przypadku powództwa opartego na art. 299 § 1 k.s.h. „uwzględnienie zarzutu nadużycia prawa podmiotowego może opierać się na takich okolicznościach, które występują pomiędzy stronami sporu i odnoszą się do wykonywania prawa przysługującego powodowi na podstawie art. 299 KSH” (zob. wyrok SN z 17 marca 2010 r., sygn. akt II CSK 506/09, L.). Tym samym istotne dla skuteczności tego zarzutu byłoby jedynie sprzeczne z zasadami współzycia społecznego zachowanie powódek wobec pozwanych, nie zaś wobec spółki, będącej samodzielnym bytem prawnym.

Pozwani nadużycia przez powódki prawa upatrywali natomiast właśnie w relacjach pomiędzy powódkami a spółką (twierdząc, że to zachowanie powódek wpłynęło na pogorszenie sytuacji finansowej spółki). Nie przytoczyli z kolei żadnych twierdzeń dotyczących relacji pomiędzy powódkami a pozwanymi. W konsekwencji zarzut ten nie mógł zostać uwzględniony.

Bez znaczenia dla zakresu odpowiedzialności pozwanych pozostawała okoliczność, że koszty postępowania egzekucyjnego oraz część odsetek od należności głównej uwzględnionej w tytule wykonawczym, powstały już po zaprzestaniu sprawowania przez nich funkcji członków zarządu. Zarówno bowiem koszty postępowania egzekucyjnego, jak i odsetki od zasądzonej należności głównej stanowią składowe elementy szkody poniesionej przez powódki wskutek niezgłoszenia wniosku o upadłość. Dla odpowiedzialności pozwanych istotne jest jedynie, by zobowiązanie spółki istniało w czasie sprawowania przez nich funkcji członków zarządu, szkoda zaś może powstać w okresie późniejszym, w którym dana osoba nie pełni już funkcji członka zarządu.

Solidarna odpowiedzialność członków zarządu na podstawie art. 299 § 1 k.s.h. obejmuje „wszystkie zobowiązania spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, lege non distinguente także odsetki ustawowe od należności głównej oraz za koszty procesu i koszty postępowania egzekucyjnego umorzonego z powodu bezskuteczności egzekucji” (zob. uchwała Sądu Najwyższego z 7 grudnia 2006 r., sygn. akt III CZP 118/06, L.).

W konsekwencji zakres odszkodowania należnego powódkom obejmował nie tylko należność główną zasądzoną od spółki wyrokiem z 21 lutego 2013 r. Sądu Rejonowego w Koszalinie (sygn. akt I C 2509/12), ale zasądzone od spółki odsetki, koszty procesu w owej sprawie, a także koszty postępowania egzekucyjnego. Powódki domagały się zasądzenia kwoty 98.951,69 zł, niemniej wyjaśniając, jakie kwoty składają się na dochodzoną sumę pieniężną wskazały należność główną 68.159,33 zł, odsetki ustawowe od 17 kwietnia 2012 r. do 15 grudnia 2014 r. w kwocie 23.596,20 zł, koszty procesu 7.025 zł oraz koszty bezskutecznej egzekucji „171,00 zł” (k. 53, tak również w pozwie – k. 4a). Suma wskazywanych przez powódki kwot wynosiła zatem nie 98.951,69 zł, lecz 98.951,53 zł. W konsekwencji należne powódkom odszkodowanie należało ustalić jako kwotę 98.951,53 zł.

W konsekwencji powództwo zasługiwało na uwzględnienie w części 98.951,53 zł, a oddaleniu podlegało w zakresie 0,16 zł. Roszczenie powódek ma charakter solidarny (art. 367 k.c.), tak, jak w przypadku należności wobec spółki, więc kwotę tę należało zasądzić na ich rzecz solidarnie. Także po stronie pozwanych, jako dłużników, zachodzi solidarność (art. 299 § 1 k.s.h.).

Wraz z należnością główną powódki domagały się zasądzenia od pozwanych odsetek ustawowych za opóźnienie od wniesienia pozwu. Podstawą rozstrzygnięcia w przedmiocie odsetek ustawowych za opóźnienie jest art. 481 k.c., zgodnie z którym jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi. Jeżeli stopa odsetek za opóźnienie nie była oznaczona, należą się odsetki ustawowe za opóźnienie, których wysokość reguluje art. 481 § 2 k.c. Roszczenie powódek o odszkodowanie wobec

pozwanym powstało z chwilą bezskuteczności egzekucji. Ponieważ termin wykonania tego zobowiązania nie jest oznaczony ani nie wynika z właściwości zobowiązania, to powinno ono zostać spełnione niezwłocznie po wezwaniu członka zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością do jego wykonania. Zatem, przewidziane w art. 481 k.c. odsetki za opóźnienie spełnienia świadczenia pieniężnego przez członków zarządu należą się od chwili wymagalności roszczenia ustalonej stosownie do art. 455 k.c. (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 25 maja 2016 r., sygn. akt V CSK 579/15, L.),

Pismem z dnia 4 kwietnia 2013 r. powódki wezwały każdego z pozwanych do zapłaty w terminie do 11 kwietnia 2013 r. kwoty 83.695,10 zł, niemniej suma wskazanych w wezwaniu kwot wynosiła 82.705,13 zł (należność główna – 68.159,33 zł, odsetki ustawowe na dzień 3 kwietnia 2013 r. – 8.520,80 zł, koszty procesu – 2.425 zł oraz koszty zastępstwa procesowego – 3.600 zł). W wezwaniu tym powódki nie uwzględniły kosztów postępowania egzekucyjnego (171 zł) ani części kosztów procesu (7.025 – 2.425 – 3.600 = 1.000 zł). Ponadto w niniejszym postępowaniu domagały się szkody obejmującej odsetki za dalszy okres, tj. do dnia 15 grudnia 2014 r. – w łącznej kwocie 23.596,2 zł (pismo z 17.03.2015 r. k. 53).

W konsekwencji w chwili wniesienia pozwu wymagalne było jedynie roszczenie o odszkodowanie w kwocie 82.705,13 zł, co uzasadniało uwzględnienie w tym zakresie żądania odsetek za opóźnienie od dnia wniesienia pozwu.

Skoro co do pozostałej części odszkodowania pozwani nie zostali przed wniesieniem pozwu wezwani do zapłaty, to – stosownie do art. 455 k.c. – powódkom nie należały się odsetki za opóźnienie od wniesienia pozwu. Sąd uznał jednak, że w tym zakresie funkcję wezwania do zapłaty stanowił pozew. Odpis pozwu doręczono pozwanemu 10 września 2015 r. (k. 149), a pozwanej 11 września 2015 r. (k. 156), więc dopiero wówczas można mówić, że pozwani zostali wezwani do zapłaty pozostałej kwoty, tj. 16.246,40 zł (pozostała część dochodzonych odsetek 15.075,40 zł [23.596,20 zł – 8520,80 zł], pozostała część kosztów zastępstwa procesowego 1.000 zł oraz koszty postępowania egzekucyjnego 171 zł). Należało uznać, że rozsądnym czasem na zapłatę było 7 dni, więc odsetki w tej części zasądzono na rzecz powódek od dnia następnego po upływie terminu 7 dni, a zatem od pozwanego od 18 września 2015 r., a od pozwanej od 19 września 2015 r. Zarazem w tej części roszczenie o odsetki za okres poprzedzający, od 15 grudnia 2014 r., podlegało oddaleniu.

Wobec uwzględnienia powództwa w znacznej części (oddalenia jedynie w części 0,16 zł i części odsetek) należało uznać, że powódki wygrały sprawę niemal w całości, więc pozwani są stroną – w rozumieniu art. 98 § 1 k.p.c. – przegrywającą. Rozstrzygnięcie o kosztach postępowania opiera się na art. 100 k.p.c., zgodnie z którym w razie częściowego tylko uwzględnienia żądań koszty będą wzajemnie zniesione. Sąd może jednak włożyć na jedną ze stron obowiązek zwrotu wszystkich kosztów, jeżeli jej przeciwnik uległ tylko co do nieznacznej części swego żądania albo gdy określenie należnej mu sumy zależało od wzajemnego obrachunku lub oceny sądu. Powódki niemal w całości wygrały sprawę, a zatem pozwani powinni zwrócić im koszty procesu w pełnym zakresie. Łącznie koszty procesu należne powódkom wynosiły 19.203 zł. Na kwotę tę składały się: opłata od pozwu 4.948 zł, opłata od zażalenia w przedmiocie zabezpieczenia powództwa 30 zł, opłata od apelacji 3.408 zł, opłata skarbową od pełnomocnictwa 17 zł, a także wynagrodzenie pełnomocnika procesowego w postępowaniu apelacyjnym 5.400 zł ustalone na podstawie § 2 pkt 6 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. poz. 1804) - w brzmieniu obowiązującym w chwili wniesienia apelacji oraz wynagrodzenie pełnomocnika procesowego w pierwszej instancji 5.400 zł (przy ponownym rozpoznaniu sprawy), ustalone na podstawie § 2 pkt 6 rozporządzenia.

Sygn. akt VIII GC 130/18

Dnia 22 czerwca 2018 r.

ZARZĄDZENIE

1. (...)

2. (...)

- (...)

- (...)

3. (...)

(...)